

PŘEDKLÁDACÍ ZPRÁVA

Ministerstvo životního prostředí překládá do meziresortního připomínkového řízení návrh zákona, kterým se mění zákon č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů (vodní zákon), ve znění pozdějších předpisů. Předkládaná tzv. havarijní novela vodního zákona je komplexní reakcí na dosavadní zkušenosti z praxe ve vztahu k řešení havárií. Zahrnuje jak prvky preventivní (zavedení Registru výpustí odpadních vod, možnost schvalování provozních řádů, kontinuální monitoring, zvýšení sankcí aj.), tak i reaktivní (zejména zpřesnění kompetencí při zmáhání havárie). Právní úprava kompetencí jednotlivých subjektů podílejících se na řešení havárií se ukázala jako nedostatečná a v případě havárií přesahujících území několika krajů rovněž nejasná. Nedostatečné určení kompetencí se významně projevilo v případě havárie na řece Bečvě, k níž došlo v září 2020 a při níž bylo zasaženo rozsáhlé území vodního toku Bečva a současně území několika obcí s rozšířenou působností jakož i území dvou krajů (Zlínského a Olomouckého kraje).

Předmětná havarijní novela byla poprvé projednána na platformě odborné pracovní skupiny zřízené již v roce 2020 Ministerstvem životního prostředí, které se dále účastnili zástupci Ministerstva vnitra – generálního ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, Ministerstva zemědělství, Státního podniku Povodí Moravy, ČIŽP a vodoprávních úřadů na úrovni Krajského úřadu (Zlínský kraj) a obce s rozšířenou působností (Valašské Meziříčí). Havarijní novela byla na konci minulého volebního období předložena vládě – ta ji však z důvodu končícího volebního období již neschválila a materiál byl dne 5. listopadu 2021 stažen z jednání vlády.

V novém volebním období byla havarijní novela doplněna o některá doporučení kanceláře Ombudsmana ČR (zejm. upřesnění působnosti vodoprávního úřadu pro případy, kdy není známo místo vzniku havárie) a dalších relevantních subjektů, jakož i o legislativně technické připomínky uvedené ve stanovisku předsedkyně Legislativní rady vlády (čj. 879/21) a byla opětovně předložena do meziresortního připomínkového řízení, které probíhalo od 3. května do 31. května 2022. Po skončení tohoto meziresortního připomínkového řízení však havarijní novela vodního zákona opět doznala podstatných změn, a proto bylo rozhodnuto o provedení opakovaného (třetího) byť zkráceného meziresortního připomínkového řízení.

K posunu došlo ve způsobu řešení havárií. Aktuálně navrhované řešení úpravy kompetencí jednotlivých subjektů podílejících se na zmáhání havárií bylo připraveno v součinnosti s dotčenými resorty (Ministerstvem vnitra a Ministerstvem zemědělství), nicméně ostatní připomínková místa neměla možnost se s novým řešením této problematiky seznámit. Důvodem opakovaného připomínkového řízení je zejména doplnění některých dalších oblastí (zavedení povinnosti průběžného měření koncentrací látek vypouštěných významnými znečišťovateli, zavedení evidence a digitalizace výustí aj.), které součástí původního návrhu v loňském roce nebyly a připomínková místa neměla možnost se k nim vyjádřit.

O zkrácení řádné lhůty pro meziresortní připomínkového řízení na 10 dní bylo požádáno i s ohledem na skutečnost, že materiál zohledňuje řadu připomínek jednotlivých připomínkových míst uplatněných v řádném připomínkovém řízení v loňském roce. Předseda Legislativní rady

vyhověl zkrácení lhůty pro provedení meziresortního řízení na 10 dní dne 24.1.2023 (č.j. 3245/2023-UJCR) v souladu s čl. 76 odst. 1 Legislativních pravidel vlády.

Cílem předloženého návrhu je prostřednictvím nové komplexní právní úpravy reagující na fenomén havárie na vodách a využívající poznatky z praxe zajistit, aby bylo do budoucna možno případné havarijní situace, selžou-li preventivní prvky ochrany, efektivně řešit. K zajištění uvedeného cíle návrh zákona mj. nově

- zavádí povinnost kontinuálního měření vypouštěných odpadních vod podle jejich kvalitativního složení (§ 38 odst. 10),
- zavádí Registr výпустů odpadních vod, jehož podkladem bude digitalizovaná evidence všech výпустů odpadních vod ze zdrojů znečištění do vod povrchových (§ 19a a § 22 odst. 6),
- zpřesňuje pojem havárie (§ 40),
- upřesňuje ohlašovací povinnosti při havárii,
- výslovně stanoví, že řízení záchranných a likvidačních prací při havárii přísluší Hasičskému záchrannému sboru ČR,
- rozlišuje šetření příčin havárie a likvidaci jejích následků (tj. řízení prací při jejím zneškodňování),
- upřesňuje mechanismus poskytování peněžních prostředků ze zvláštního účtu kraje,
- staví najisto příslušnost krajských úřadů k řešení havárií, které přesahují hranice správního obvodu jednoho kraje,
- znovuzavádí možnost schvalování provozních řádů u vybraných vodních děl vodoprávními úřady,
- v návaznosti na uvedené změny upravuje také sankční ustanovení.

Zpřesnění kompetencí subjektů podílejících se na likvidaci havárií nenavýší personální nároky ani náklady na státní rozpočet. Doplnění nové povinnosti kontinuálního měření odpadních vod do vod povrchových bude představovat novou administrativní zátěž pro vodoprávní úřady spojenou s uváděním této povinnosti v rámci povolení k vypouštění odpadních vod do vod povrchových a také s přijímáním a vyhodnocováním reportovaných dat ze strany znečišťovatele a případným následným opatřením na straně jedné (80 – 150 tis. Kč/ČR jednorázově po platnosti zákona a následně vždy při obnově povolení) a zvýšené náklady pro znečišťovatele na straně druhé (jednorázové náklady cca 2 – 3 mil. Kč na 1 znečišťovatele (210 – 280 mil. Kč celkem na ČR) a provozní náklady cca 0,2 – 0,3 mil. Kč/rok na 1 znečišťovatele (18 – 35 mil. Kč/rok celkem za ČR)). Novou administrativní zátěž bude představovat rovněž nově zaváděné schvalování provozních řádů ČOV s povoleným vypouštěním odpadních vod s obsahem zvlášť nebezpečných závadných nebo nebezpečných závadných látek podle přílohy č. 1 k vodnímu zákonu do vod povrchových (cca 940 – 1 870 tis. Kč pro vodoprávní úřady a cca 50-100 tis. Kč pro provozovatele ČOV). Náklady spojené se zavedením nové evidence a digitalizace výпустů jsou předběžně odhadovány na 200 mil. - 1 mld. Kč. Hospodářské a finanční dopady navrhované právní úpravy na státní a ostatní veřejné rozpočty, podnikatelské prostředí a životní prostředí jsou podrobněji řešeny v Závěrečné zprávě z hodnocení dopadů regulace.